

ERNST JÜNGER(1895-1998): CRONOLOGIA COMENTADA

Ramon ALCOBERRO

QUAN ALGÚ VIU GAIREBÉ 103 ANYS I PUBLICA LLIBRES INNOVADORS DE 1920 A 1997 ES POT SOSPITAR QUE HA PASSAT PER VÀRIES REENCARNACIONS. EFECTIVAMENT, JÜNGER ES REINVENTÀ A SOVINT SI MATEIX AL LLARG DE LA SEVA VIDA PERÒ SEMPRE FOU FIDEL A UNA CONVICCIÓ INDIVIDUALISTA O –COM ELL DEIA– “ANARCA” (QUE ÉS ALS ANTÍPODES TANT DEL MONARCA COM DE L’ANARQUISTA). AQUESTA CRONOLOGIA, NOMÉS INDICATIVA, ASPIRA A SITUAR EL PERSONATGE EN LA SEVA COMPLEXA EVOLUCIÓ INTEL·LECTUAL.

1895 (9 de Març): Neix Ernst Jünger a Heidelberg. Àries amb ascendent Crancs. El seu pare era químic i farmacèutic, tot un burgès de molt bon passar. Ernst fou el primogènit de 7 fills, dels qual només arribaran a l’edat adulta una germana i tres germans, el més conegut dels quals fou Friedrich Georg, també escriptor, poeta i filòsof. Els informes escolars dels interns de Hannover i Brunswick (1905-1907) el qualifiquen d’escolars desatent i somniador.

1913: Es fuga de casa i s’allista a la Legió Estrangera francesa a Verdun; malgrat tractar-se d’un menor aconseguix ser reclutat i arriba fins Algèria (Oran i Sidi Bel-Abbès). El tracte que rep no li agrada, deserta i és empresonat. El seu pare el localitza, aconseguix lliurar-lo d’un consell de guerra amb l’argument de la minoria d’edat i promet finançar-li una expedició al Kilimanjaro si torna a casa, -expedició que no es farà per causa de la guerra. Aquesta experiència més o menys reelaborada està en la base de la seva obra JOCS AFRICANS (1936).

1914: A l’agost Jünger passa l’examen de batxillerat en un examen d’urgència que reprengué molts anys més tard a EL TIRAXINES (1973) i marxa al front. S’incorpora al Regiment de Fusellers Hannoverians nº 73, un cos d’èlit. De 1914 a 1918 surt ferit catorze vegades i rep la Creu de Ferro, la creu de cavaller dels Hohenzolern amb palmes i, finalment, la més alta condecoració militar alemanya: l’Orde “Pour le Merit”, creada l’any 1740 per Frederic II de Prússia, de la qual arribarà a ser l’únic titular viu. Només es van donar 687 condecoracions d’aquesta mena durant tota la 1ª Guerra, de les quals tan sols 11 foren per a caps de companyia o batalló. Acaba la contesa com a tinent per mèrits de guerra. Des de principis de la guerra Jünger porta un diari, integrat per un total de 14 quaderns, que serà la pedrera de moltes obres posteriors.

1919: Resta a l’exèrcit com a soldat professional i escriu un manual d’infanteria. Sempre es considerarà un “oficial prussià” empeltat pel codi d’honor de la cavalleria d’abans –cosa que el fa rebutjar Hitler per massa groller.

1920: Publica a compte d’autor TEMPESTES D’ACER, descripció les seves experiències bèl·liques que aconseguix un èxit impressionant en una Alemanya en fallida. Esdevé un heroi del nacionalisme germànic.

1923: Abandona l'exèrcit i estudia zoologia a Leipzig. Els invertebrats i les papallones constitueixen una de les seves grans passions al llarg de tota la seva vida.

1925: Continua estudis de zoologia a Nàpols. Matrimoni amb Gretha von Jeinsen. S'estableix com a periodista i col·labora en la premsa més xovinista. És periodista polític a L'ESTANDART, suplement extremista de la revista "Cascos d'acer" de la Lliga alemanya d'excombatents.

1926: Neix el seu fill Ernst, que morirà a la 2ª Guerra Mundial.

1927: Viu a Berlín en condicions difícils (hiperinflació...) treballant com a polemista polític, en revistes com MARXA ENDAVANT, RESISTÈNCIA i ARMÍNIUS. Es vincula als "nacional-bolxevics" d'Ernst Niekisch (l'autor de "Hitler una fatalitat per a Alemanya", que serà empresonat pels nazis l'any 1937 i no sortirà del camp de concentració fins 1945 cec i pràcticament paralític). Jünger considerarà sempre que el nazisme era una reacció patriòtica davant el brutal Tractat de Versalles però en la mesura que detesta el xovinisme -i encara més el socialisme- no serà mai nazi, i menys encara hitlerià, malgrat els intents de Goebbels per portar-lo al partit l'any 1931. Fins 1932 escriu bàsicament en premsa i esdevé una celebritat. Coneix Carl Schmitt (que s'inspira en idees jüngerianes per a la TEORIA DEL PARTISA). D'ençà de 1932 comença a viatjar a Balears (1932), Dalmàcia (1933), Noruega (1935), Canàries i Brasil (1936) i sobretot fa estades a París on coneix Gide (1937).

1930: Publica un assaig de tècnica militar FOC I MOBILITAT, en què demostra que la mecanització dels exèrcits obre nous camps a l'estratègia. Aquest text està inspirat pels escrits del general De Gaulle.

1931: Publica LA MOVILITZACIÓ TOTAL, assaig sobre la relació entre tècnica i guerra en la societat moderna, tema que aprofundirà a EL TREBALLADOR (1932) i a SOBRE EL DOLOR (1934).

1932: Quan una antiga amant de Jünger, l'escriptora jueva Else Lasker-Schüler, guanya un premi literari es desencadena una campanya xenòfoba brutal contra ella, acabant amb una pallissa brutal que va la va deixar malferida i estabornida al terra; Jünger la defensa a la premsa quasi en solitari. Publica EL TREBALLADOR [Die Arbeiter] que està en la base del pensament sobre la tècnica de Heidegger. Un volum sencer de l'obra completa de Heidegger està dedicat a Jünger. En definitiva, en aquest moment Jünger passa un període clarament nietzschia: proclama que un cop finalitzada l'edat dels Déus s'esdevé l'arribada d'un temps de Titans que han de canviar el món, portats per la nova tecnologia i com expressió d'un poder planificat i brutal, caracteritzat per la "mobilització total". La voluntat de poder queda, doncs, vinculada a la tècnica. A Espanya se'n fa ressò el fundador de la Falange, José Antonio Primo de Rivera. EL TREBALLADOR està molt vinculat al debat sobre un assaig d'Ernst Niekisch que portava per títol: LA TÈCNICA, DEVORADORA D'HOMES (1931).

1933: Es nega a entrar a l'Acadèmia Alemanya de Poesia dominada pels nazis i marxa de Berlín per a viure a la petita ciutat de Goslar.

1934: Publica FULLES I PEDRES [Blaetter und Steine] contra el racisme nazi. Protesta per la publicació sense permís d'un fragment del seu llibre COR AVENTURER en la premsa nazi. Neix el seu fill Alexandre.

1938: En un viatge a l'illa de Rodes (Grècia) té un somni visionari sobre Hitler.

1939: Publica *SOBRE ELS PENYASEGATS DE MARBRE*, barreja de novel·la fantàstica i al·legat polític contra Hitler. Els nazis prohibeixen l'obra quan ja portava venuts quaranta mil exemplars però el propi Hitler, bon coneixedor de la literatura i especialment gran lector de poesia, dóna ordre de no molestar Jünger que és mobilitzat el 26 d'agost amb el grau de capità. Participa a la campanya de França però no en accions militars significatives. Rep la Creu de Ferro de 2ª classe per haver rescatat amb vida uns joves reclutes que de forma imprudent s'havien acostat massa a les línies franceses per a fer fotografies. D'ençà del 16 d'abril del 39 porta un diari, *JARDINS I RUTES*, testimoni dels primers moments de la contesa bèl·lica. Quan esclata la guerra s'ho fa venir bé per no intervenir en combats: al juny de 1940 dirigeix la guarnició que vigila la catedral de Laon i després el castell dels La Rochefoucaul a Montmirail.

1941: Arriba a París el 6 d'abril i el seu paper militar es limita a dirigir la policia militar que fa la guàrdia de l'Hotel Continental. Fins el 14 de juny el general Speidel no el crida a l'estat major. Al febrer Jünger havia començat un altre diari –imprescindible per a entendre la vida cultural parisenca sota l'ocupació– publicat com a *RADIACIONS*. Conspira entre l'estament militar convençut que Alemanya no pot guanyar la guerra. Llegeix la Bíblia.

1942: A partir de gener comença a escriure *LA PAU*, proposta d'un embrió d'Unió Europea per tal de superar les guerres seculares entre França i Alemanya. Comença a establir contactes amb els escriptors francesos més o menys "col·laboracionistes" (Jouhandeau, Drieu, Montherlant, Cocteau, Guitry, Arletty, Colette...). Al novembre és enviat al Càucus per tal fer un estudi sobre la moral de les tropes i, de pas, per a sondejar la reacció dels oficials del front de Rússia davant un eventual atemptat contra Hitler.

1943: Torna a París el 19 de febrer. És encarregat de la censura de premsa: se li atribueix haver ajudat Sartre a estrenar les seves obres de teatre i té alguna conversa amb Picasso. Acaba la redacció de *LA PAU*. El text té una difusió reduïda però bàsica per a entendre els moviments estratègics en la política europea de postguerra. Consta que Rommel, el general més prestigiós de l'àmbit antihitleria dins l'exèrcit alemany, el va llegir en una nit i el considerarà elogiosament, però és excessiu considerar-lo com un document oficiós de la fracció antinazi de l'exèrcit alemany.

1944: Després de l'atemptat fallat de Stauffenberg (20 de juny) contra Hitler (que ell sempre anomena Nièbolo) cauen Rommel i Speidel i ell mateix esdevé un tipus sospitós per a la Gestapo. El seu fill Ernst és empresonat (12 de febrer) per haver fet comentaris contraris a Hitler: per sortir de la presó ha d'anar a primera línia i morirà més tard a les pedreres de marbre de Carrara (Itàlia) en acció de guerra (29 de novembre). Jünger, que no ho va saber fins el 12 de febrer de l'any següent, sempre va considerar que castigaren el fill per no castigar-lo a ell. L'11 d'agost surt de París i als darrers mesos de la guerra abandona l'exèrcit.

1945: Amb la derrota es nega a passar pel tribunal "desnazificador" que considera insultant i indigne per a un soldat. Els seus llibres són prohibits per les autoritats d'ocupació però la prohibició s'aixeca al cap de poc. A partir de 1949 coneix personalment Martin Heidegger, també mig prohibit i malcomprès en la nova Alemanya. *EL LLIBRE DEL RELLOTGE DE SORRA* serà un text d'aparent innocència en que es reflecteix la seva reflexió sobre el pas del temps natural al temps mecànic. En les dècades del 1950 i 1960 Jünger inicia dures experiències amb les drogues

al·lucinògenes que es reflecteixen en novel·les simbòliques com ABELLES DE CRISTALL (1957) o VISITA A GODENHOLM i en textos teòrics que seran molt llegits a l'època hippie, especialment APROXIMACIONS, DROGUES, EMBORRATXAMENT. Sempre considera les drogues com una "exploració de l'espai interior". Segons una llegenda de l'època –sovint repetida i no se sap fins a quin punt confirmada– el seu amic Albert Hofmann, descobridor de l'al·lucinogen LSD, seria no sols el seu proveïdor sinó el seu mecenes al llarg dels anys.

1950: Va a viure Wilflingen (Suàbia) a la casa del Gran Guardabosc dels barons Schenk von Stauffenberg. Un fill dels von Stauffenberg havia mort a la guerra combatent al costat del fill de Jünger i aquesta família aristocràtica l'acollí fins a la seva mort en un entorn paradisiac: un casal immens amb prou espai per a la seva col·lecció entomològica de 40.000 exemplars, passió que explica a CACERES SUBTILS (1967). Wilflingen era a la mort de Jünger una petita localitat de 360 habitants. Fa nombrosos viatges científics i d'exploració per Àfrica i continua les seves experiències amb drogues. En 1959 funda la revista ANTAIOS. A finals d'aquesta dècada i a principis de la següent estudia els místics musulmans.

1960: Mort de la seva esposa Gretha i publicació de L'ESTAT UNIVERSAL. Dos anys més tard (1962) es casa amb la bibliotecària Liselotte Lohrer. Esdevé un petit mite vivent, un "autor de culte", però continua molt aïllat i inclassificable. Amb l'èxit de la novel·la fantàstica sudamericana (García Marquez, etc.) se'l vol considerar un precedent d'aquest moviment, amb el qual no té res a veure perquè el seu experiment entronca més amb el món germànic i amb una concepció del món postnietzschiana, en termes de voluntat de poder. A més, Jünger no fa "literatura", sinó que escriu.

1977: Mort del seu germà Friedrich Georg. Publica EUMESWIL, una obra mestra absoluta sobre el nihilisme.

1984: Participa a Verdun, amb el president alemany Helmut Kohl i el president francès François Mitterrand (aquest darrer un gran admirador de la seva obra) en l'homenatge a les víctimes de les dues guerres mundials.

1985: Publica UNA TROBADA PERILLOSA, novel·la.

1989: Rep el doctorat honoris causa de la Universitat del País Basc. Publica LA TISORA (aforismes i notes curtes). Cau el mur de Berlín de la manera com havia anticipat Jünger que des de mitjans dels anys 1950 escriví una sèrie d'articles i conferències defensant que la Unió Soviètica desapareixeria perquè havia entrat en una dinàmica ineficient i en una retòrica sobre la "pau" i el "progrés" que era una còpia del pragmatisme americà.

1995: En el seu centenari visita la Universitat de Madrid-Alcalà que el nomena "honoris causa" i ofereix una conferència. Es fa fotografiar amb un havà i una ampolla de conyac després d'un sopar madrileny que dura més de dues hores.

1997: Publica SETANTA S'ESCOLEN, una part del seu monumental DIARI –que serà el seu darrer llibre.

1998 (17 de febrer): Mor sense patiment, d'un constipat, faltant un mes i pocs dies per a complir 103 anys. A part de les ferides de la 1ª Guerra Mundial només havia estat a l'hospital un cop en la seva vida, per picadura d'insecte. S'havia definit a si mateix dient: "Vet aquí un home lliure" i com a tal va viure sempre.